

2013 ©Év díszhala: öves díszcsík I. fejezet

Mindenekelőtt örömet szeretném kifejezni, hogy idén is elindíthattuk ezt a programot. Fontosnak tartom, hogy Magyarország nem túl erős akvarisztikájában minél több, még ha kicsi is, de legyenek összetartó programok. Az Év díszhala szerintem ilyen. Ezen felül az információnyújtás is célunk természetesen, hisz mi másért dolgoznánk olyan sokat weboldalunkon, cikkeinkkel és programjainkkal, ha nem az információ- és segítségnyújtást pártolnánk.

Chromobotia macracanthus - Rendszertan, faji hovatartozás, kinézet

Év díszhala 2013 1. fejezet

Öves díszcsík - *Chromobotia macracanthus*

Rendszertan, faji hovatartozás, kinézet

Ezen felül elhanyagolhatatlan a köszönetnyilvánítás. Egyrészt olvasóinknak köszönjük meg a szavazatokat, hisz több ezer voks gyűlt össze. Köszönjük azt is, hogy figyelemmel kísérték tavalyi kezdeményezésünket, és a zebraharcsáról készült cikkeinket örömmel fogadták. Másrésztől támogatóink felé is hálánkat fejezzük ki, hiszen nem egy és nem kettő weboldal jeleníti meg cikkeinket, hogy minél több emberhez eljusson, illetve szavazatgyűjtésben, közleményeljuttatásban is szerepet vállalnak. Különböző üzletek, kis- és nagykereskedések mind weblapjaikkal, mind üzleteikben (pl. plakátok kiragasztása) segítik munkákat, így hát őket is nagy köszönet illeti.

Mostani cikkünk az öves díszcsík kinézetével, küllemével foglalkozik elsőként, majd utána megismertetjük az érdeklődőket a faj rendszertani hovatartozásával, bemutatjuk fényképekkel rokon fajait is!

De mint az már tavaly példa volt, legelsőként azt elemezném ki, miért is került be a faj az 5 megválasztható díszhal közé, és egyáltalán miért is nyerhette meg. Elsőként nézzük meg a rövid ismertetőt, amit negyedéven keresztül olvasgathattak a szavazók a halról:

„Gondolom, senkinek sem kell bemutatni, a manapság is oly divatos csigaevő halakat! Közkedvencek, amire rá is szolgáltak. A közismert, gyakori és kedvelt, már-már divathal kategóriát is kimeríti, mégis megfelelően érdemes arra, hogy akár egy Év díszhala szavazáson is szép helyen tündököljön!”

Tehát, mint azt tudjuk, az öves díszcsík igencsak népszerű díszhal mind a hazai, mind a külföldi akvarisztikában. Ezt aránylag békés viselkedésének, érdekes magatartásának, könnyű tarthatóságának és szép színeinek köszönheti, amit megkoronáz csigairtó mivolta. Ezért mondhatjuk rá, hogy a gyakori, közkedvelt, mondhatni „kommersz” kategória megfelelő jelöltje. Viszont ezzel egyetemben a divathal kategóriát is kimeríti, hisz az állatkereskedések kb. 90-95 % árusítja, vagy legalábbis listán tartja a halat és az akvaristák többsége tartotta vagy tartja a fajt, de még nagyobb többsége ismeri.

Habár tavalyi győztesünk veszélyeztetett fajnak minősül, amivel felhívta a figyelmet a természetvédelemre, mindketten mondhatóak ikonikus fajnak. A zebraharcsa sokak számára szinte elérhetetlen, mégis ismert, hogy úgy mondjam rebesgetett faj, és emblémák, különféle fontos helyeken látható fotók, weblapok ikonképének kedvelt faja, ezt nem más bizonyítja jobban, minthogy az L46 az AME „címerállata”.

Az öves díszcsíknál ez a fajta ikonikusság bár nincs ilyen erőteljesen jelen, hasonlóan gyakran emlegetett, mint a *Hypancistrus zebra*, de szerencsére e faj sokkal könnyebben beszerezhető. Ettől függetlenül persze különféle ikonképeken e

halat is előszeretettel mutatják.

Úgy gondolom, igazán jó, hogy a 2013-as esztendőt is egy méltó halfajjal tisztelhetjük meg, illetve hogy egy ilyen díszhalat tisztelhetünk meg a méltóságteljes *2013 Év díszhala* címmel!

Halunk színezete bonyolultnak semmiféleképpen sem nevezhető, de lenyűgöző. Ez is természetesen hozzájárul közkedveltségéhez, mivel emberi tulajdonság a szépség keresése és megbecsülése. És a narancssárga alapon fekete csíkozottság, legalábbis szerintem, szépek nevezhető. Az öves díszcsíkon általában három sáv látható, de ritkán akár négy is, illetve foltok mintájában is mutatkozhat 1-1 csík, de ezek ritkaságok. Az első csík a szemén halad át, a második a hátúszó előtt, de a kopoltyúk után, a harmadik pedig a hátúszó alatt vagy mögött, gyakran mintha a hátúszó fekete színének folytatása lenne. A fark és mellúszó bíbros-élénkpiros színű, míg a hasi úszók pirossal szegett feketék, és a fark alatti úszó is fekete.

A hal lapos hasú, de magas hátú, hengeres testű faj, teljes mértékben alkalmazkodva a talajlakó életmódhoz, a kövek közti bujkáláshoz. Mivel éjszakai halról beszélünk, ez testalakjában is meg kell mutatkozzon. Ennek egyik lehetősége még az avatatlan szemeknek is jól látható, ez pedig éppen a hal nagy szeme. Ennek segítségével remekül lát a sötétben is! Természetesen, mint más csontos halak is, úszóhólyaggal és oldalvonal-rendszernek nevezett távtapintó szervvel is rendelkezik. Pikkelyzete gyakorlatilag nincs, valamivel vastagabb a nyálkahártyarétege az irha fölött (a pikkelyek az irhából fejlődnek). Pikkelyhiánya tartásában is megmutatkozik, hisz érzékenyen reagál vegyszerekre, réztartalmú gyógyszerekre, de erről még lesz szó bőven. Érzékelését segítik szája körül a bajuszszálak, melyekből 3 pár található szája körül, valamint 1 pár egy picit belül, egészen szája alján. Száj fölött a 3-ból 2 pár található. Maga a szája is érdekes, hisz kinyújtható „szájszerve” van, amivel könnyedén kiszippantja a csigákat házukból,

ha esetleg nagyítóval szemlélnénk, netán táplálkozás közben, egészen félelmetes látvány lenne. Persze gyors élelemszerzése alatt ez igen nehezen kivitelezhető. Szeme alatt felmerekvithető tüske helyezkedik el. Ebben a tüskében botulinus toxin (köznapi nevén botox) –szerű, ahhoz hasonló mérgeanyag helyezkedik el, ami egyáltalán nem halálos. Ne fogdozzuk meg a halat és óvatosan merjük ki, de ne essünk pánikba, ha megszúrna. Persze enyhébb fájdalom, utólagos bőrpír, illetve izomrángatózás, enyhe izomgörcs léphet fel. Allergiás reakció nem jellemző, a tünetek hamar múlnak, vérzés fellépni nem szokott és sürgősségi ellátásra sem valószínű, hogy szorulnánk. Hogy konkrét saját példát említsek, engem egy kifejlett pakisztáni díszcsík (*Botia lohachata*) szúrt már tenyéren. Kellemesnek persze nem mondható, de egyáltalán nem vesztes az eset, sőt, biztos vagyok benne, hogy nem utolsó találkozásom volt ez a díszcsíkok tüskéjével. A hal csak stresszhelyzetben alkalmazza eme védelmi vonalát, általában észre sem venni, legfeljebb halvány fekete csíkként szeme alatt. Nemrég egy elhullott hamvas díszcsíkon (*Yasuhikotakia eos*) vizsgáltam meg tüskéjét, és a fiatal hal méretéhez képest meg is lepődtem, hogy mekkora tüskéről van szó. Az öves díszcsík tüskéjét közelebről megvizsgálni sajnos még nem volt szerencsém, pedig biztosan érdekes lenne nagyítón keresztül nézni ezt (de ami késik, nem múlik). Remélem, szemtüskéje miatt senki sem riad vissza a fajtól, hacsak nem akarjuk megfogni kézzel őket, nem lesz semmi baj az égvilágon! Impozánságához hűen nem csoda hát, hogy ilyen kedvelt fajról van szó!

De egyvalamiről még mindjárt az elején, külső leírásánál szeretnék szólni, ez pedig kifejlett kori mérete, ami akár a 30 centimétert is elérheti! Mondhatjuk persze, hogy vannak méteres jószágok is, melyeket sajnos sokan tartanak, de mindenképp vegyük figyelembe, hogy nem igazán 100 literbe való (bár egy darabig ott is jól érzi magát, nem tagadom, viszont 10 cm-nél ritkán nő nagyobbra, és hosszú távon káros), a legotthonosabb számára egy

jóval nagyobb medence, de még későbbi cikkekben erről is bőven lesz még szó.

Öves díszcsík - *Chromobotia macracanthus*

Akváriumainkban tartott halaink többsége a csontos halak közé tartozik, azon belül is a sugarasúszójú halak osztályába. Ezalól kivételt képeznek a dél-amerikai édesvízi törperáják (*Potamotrygon sp.*, *Plesiotrygon iwamae.*, *Paratrygon aiereba*), melyek a porcos halak közé tartoznak a cápák, a tengeri ráják, és a tengerimacskák mellett. Rajtuk kívül jellemzően már csak csontos halakat gondozunk akváriumainkban (kivéve ha valaki ingolák tartására adná a fejét), melyek között a sugarasúszójúakon kívül még az izmosúszójú halakat találjuk meg. A tengerekben két maradványhal-fajt (*Latimeria sp.*) tartanak számon, édesvízben pedig az ausztrál tüdőhalat (*Neoceratodus forsteri*) valamint a gőtehalat (*Protopterus sp.*) ismerjük, azoknak is mindössze 5 fajtát.

Az alább felsorolt halakat leszámítva édesvízi medencéinkben csak sugarasúszójú csontos halak találhatóak meg, így tehát az öves díszcsík is körükbe tartozik.

A sugarasúszójú halak (*Actinopterygii*) három alosztállyal rendelkezik, a *Cladistia* (ide tartoznak a sokúszós csukák), a *Chondrostei* (porcos vérteshalak

vagy tokfélék), illetve az újúszójúak (*Neopterygii*). A *Neopterygii* alosztály rengeteg öregrenddel, és annál is több renddel rendelkezik.

Ezen öregrendek egyike az *Ostariophysii*, aminek 5 rendje van. Ezen rendek egyike a pontyalakúak, azaz a *Cypriniformes*. Ennek három öregcsaládja ismeretes, a *Paedocyprinoidea*, a *Cyprinoidea* (pontyfélék) és a *Cobitoidea*. Ez utóbbi öregcsalád az érdekes számunkra, ahová olyan családok sorakoztak fel, mint az algaevő pontyfélék (*Gyrinocheilidae*), a csíkfélék (*Cobitidae*), a kövicsíkfélék (*Balitoridae*), a *Catostomidae*, illetve a *Botiidae*. (A rendszertani leírás a jelenlegi állapotot mutatja, ez később változhat (2013).)

Érdekes, hogy az algaevő pontyfélék és a *Catostomidae* akvarista használatban a pontyfélékhez tartozik, vagy inkább úgy fogalmazzuk, hogy ott használjuk. A kövicsíkokat és a *Botiidae* családot pedig, habár helytelenül, a csíkfélék közé soroljuk. Pedig valóságban a csíkfélékhez mindössze olyan fajok tartoznak, mint a lófejű csíkok, párduccsíkok, *Misgurnus*ok (pl. réti csík), stb. A kövicsíkok közé hihetetlen mennyiségű, a hazai akvarisztikában kevésbé ismeretes csíkkal tartozik, mint amilyenek a *Schisturák*, *Nemacheilusok*, *Homalopterák*, stb.; valamint a palacsntaalgázók.

Az öves díszcsík konkrétan tehát a *Botiidae* család tagja. Ide 2 alcsalád tartozik, a *Botiinae* 5 genussal, valamint a *Leptobotiinae* 2 genussal.

Fajunk a *Botiinae* alcsalád *Chromobotia* genusába tartozik, a genus egyetlen ismert fajaként. A nemet 2004-ben Kottelat írta le. Egyéb nemek az alcsaládban: *Botia*, *Sinibotia*, *Syncrossus* és *Yasuhikotakia*. Korábban valamennyien *Botiák* voltak. A *Yasuhikotakiák* is csak 2002-ben váltak le, a *Chromobotia* volt az utolsó, és ki tudja még milyen változások várhatóak. Mivel a *Chromobotia macracanthus* genusának egyetlen faja, ezért képes összeállításunkban azt a genust mutatjuk be, ahová ezidáig tartozott és legkésőbb vált külön. Ez a *Botia*

nem.

Jelenleg 9 fajuk ismeretes. Ezek az alábbiak:

Bird díszcsíkja (*Botia birdi*)

Bird díszcsíkja (*Botia birdi*)

Bengáli díszcsík (*Botia dario*)

Bengáli díszcsík (*Botia dario*)

Zebraöves díszcsík (Botia histrionica)

Ikercsíkos díszcsík (Botia rostrata)

Zebraöves díszcsík (*Botia histrionica*)

Ikercsíkos díszcsík (*Botia rostrata*)

Burmai díszcsík (Botia kubotai)

Burmai díszcsík (*Botia kubotai*)

Sávós díszcsík (Botia striata)

Sávós díszcsík (*Botia striata*)

Császár díszcsík (Botia udomiritthiruji)

Császár díszcsík (*Botia udomiritthiruji*)

Botia almorhae

"*Botia almorhae*"

További két fajukkal némi probléma viszont sajnos jelenleg is adott. A pakisztáni díszcsík (*Botia lohachata*) teljes mértékben külön fajként elismert hal. Viszont van egy másik fajuk, a *Botia almorhae*. Ezt egyesek szinonimaként kezelik a *B. lohachata*-ra, mások elsimerik külön fajnak, de az is lehet, hogy alfaj vagy területi variáns. Tudományosan jelenleg a két külön faj álláspont érvényes, de fotókban, megkülönböztetésben is elég galibák akadnak. A Fishbase oldal nyilvántartásából mutatok fotókat, a pontos megkülönböztetésük még némiképp sajnos várat magára, mígnem teljesen tisztázódik rendszertani helyzetük és biztossá válik, hogy mik is a faji bélyegek, amik alapján jobb eséllyel megkülönböztethetőek. Sajnos még pontos adatok nem állnak rendelkezésre például úszósugárszám-képlet tekintetében sem.

Íme a fotók:

Pakisztáni díszcsík (Botia lohachata)

Pakisztáni díszcsík (*Botia lohachata*)

Hogy a genusok jellegét láthassuk, a *Botia* és *Chromobotia* nemeken kívül a további három nemből is egy-egy jellegzetes példát mutatok:

Sinibotia:

Kínai pompáscsík (*Sinibotia reevesae*)

További fajok:

- öves pompáscsík (*Sinibotia longiventralis*)
- hegyesfejű díszcsík (*Sinibotia pulchra*)
- kansu díszcsík (*Sinibotia robusta*)
- sárgaöves díszcsík (*Sinibotia superciliaris*)
- zebra pompáscsík (*Sinibotia zebra*)

Syncrossus:

Zöldszalagos díszcsík (*Syncrossus berdmorei*)

További fajok:

- aranyfényű díszcsík (*Syncrossus beauforti*)
- (*Syncrossus formosus*)
- tigris díszcsík (*Syncrossus helodes*)
- hamis tigriscsík (*Syncrossus hymenophysa*)
- vörösúszójú tigriscsík (*Syncrossus reversa*)

- (*Syncrossus yunnanensis*)

Yasuhikotakia:

Pöttyősfarkú díszcsík (*Yasuhikotakia splendida*)

- Pöttyősfarkú díszcsík (*Yasuhikotakia splendida*)
- mekongi díszcsík (*Yasuhikotakia caudipunctata*)
- hamvas díszcsík (*Yasuhikotakia eos*)
- őzbarna díszcsík (*Yasuhikotakia lecontei*)
- (*Yasuhikotakia longidorsalis*)
- kék díszcsík (*Yasuhikotakia modesta*)
- csapatos díszcsík (*Yasuhikotakia morletti*)
- aranyöves díszcsík (*Yasuhikotakia nigrolineata*)
- törpe díszcsík (*Yasuhikotakia sidthimunki*)

Az öves díszcsík leírása némi kisebb különbségekkel, de több ponton megegyezik a rokon fajokkal. Mindegyikük lapos hasú, nagy szemekkel rendelkező hal, valamennyien éjszakai fajok, melyek napközben búvóhelyeket igényelnek. Szem alatti tüskéjük, elnyújtott fejük, sőt, testük is egyaránt jellegzetes. Szintúgy mindnyájuk csigaevő hal, ezért sokan kedvelik őket, talajlakó takarítóhalként is szokás tartani a fajokat. A törpe díszcsík legkisebb fajuk, ami viszonylag kis medencével is beéri, a sávós, bengáli, csapatos és aranyöves díszcsík 100 liternél valamivel kisebb térfogattal is beéri, de nem optimális nekik, hisz ha

megfelelően csapatban tartjuk őket, akkor bizony 100 liter is bőven elkél, ha igényeiknek megfelelően szeretnénk gondozni őket, érdemes legalább 150 litert biztosítanunk csapatuknak. A többi fajnak ildomos 200-300 litert biztosítani, fajfüggően. Többségük jól társítható, csapatos halak, és tartásuknál fontos, hogy apró szemű aljzat legyen megelőzendő bajuszkopásukat.

Egy fontos adat van még, amit ilyenkor közölni kell az emlegetett fajról, ez nem más, mint tudományos leírása:

Az öves díszcsík leírója Bleeker, 1852-ben történt meg.

Ő ekkor *Botia macracanthus* néven írta le, majd Kottelat jóvoltából 2004-ben *Chromobotia macracantha* néven vált elismerté, és egy évvel később, 2005-ben Kottelat és Widjanarti *Chromobotia macracanthus* néven véglegesítették a faj latin elnevezését, reméljük, valóban végleges marad, és nem kell több változáson átesnie. Sajnos ezennel véget ért idei cikksorozatunk első fejezete, de még további 3 cikket publikálunk a fajról!

gabrinus.hu

Támogatóink:

- www.akvariummagazin.hu és az AME
- www.fisch.hu www.diszhal.info
- www.daniodiszkont.hu(Dánió Díszhal Diszkont)
- www.tuzhal.hu (Túzhál Nagykereskedés)
- www.agriosz-aqua.hu
- www.szotyikaakva.blogspot.com
- www.korallosakvarium.hu
(Korallosakvárium Kft; Budapest)
- Exotic Aqua Akvarisztikai és Díszállat-szakkereskedés; Mosonmagyaróvár
- Amazonia Díszállat-kereskedés; Győr

Írta és szerkesztette:

Liziczai Márk

KATEGÓRIÁK:

[2013 díszhala](#), [Az év díszhala](#)

KULCSSZAVAK:

[kinézet](#), [Öves díszcsík](#), [fajmeghatározás](#), [rendszerintan](#), [Chromobotia](#), [macracanthus](#), [2013 díszhala](#)

Beküldte: mark24

Katalógusba került: 2012-12-31 15:19:00

Legutolsó frissítés: 2019-09-05 17:11:39

Katalógus ID: 6747

Oldal linkje:

<https://akvaristalexikon.hu/az-ev-diszhala/2013-ev-diszhala-oves-diszcsik-i-fejezet.html>

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva